

**WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI**
SO-III.431.13.2024

Olsztyn, 14 listopada 2024 r.

**Pani
Katarzyna Sadowska
Wójt Gminy Srokowo**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224), zwanej dalej: „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Pani treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę problemową przeprowadzono w Urzędzie Gminy Srokowo (NIP 7420013295, REGON 000546029) z siedzibą przy ul. Plac Rynkowy 1, 11-420 Srokowo, w którym mieści się Urząd Stanu Cywilnego w Srokowie.

W okresie objętym kontrolą funkcję Wójta Gminy Srokowo (kierownika jednostki kontrolowanej) pełnili:

- Pan Marek Leszek Olszewski – od 19 listopada 2018 r. do 7 maja 2024 r.;
- Pani Katarzyna Sadowska – od 7 maja 2024 r. do chwili obecnej.

Kontrolę przeprowadził zespół kontrolny Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

- 1) Anna Chojnowska – starszy inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu kontrolnego, posługująca się legitymacją służbową nr 2/2020 wydaną przez Dyrektora Generalnego Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr WK-IV.0030.367.2024 z 11 września 2024 r. wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego;
- 2) Maciej Jurzyński – starszy inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolnego, posługujący się legitymacją służbową nr 3/2020 wydaną przez Dyrektora Generalnego Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr WK-IV.0030.368.2024 z 11 września 2024 r. wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Kontrolę rozpoczęto 7 października 2024 r., a zakończono 25 października 2024 r.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli jednostki kontrolowanej pod nr 3/2024.

Kontrola obejmowała wykonywanie przez Gminę Srokowo w okresie od 1 lipca 2023 r. do 30 czerwca 2024 r. zadań zleconych z zakresu administracji rządowej w obszarze rejestracji stanu cywilnego oraz zmiany imion i nazwisk.

Kontrolę problemową przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190) w związku z art. 6 ust. 1 i art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1378 ze zm.) oraz art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1988).

Na podstawie ustaleń kontroli działalność kontrolowanej jednostki ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

I. Organizacja Urzędu Stanu Cywilnego w Srokowie.

Urząd Stanu Cywilnego w Srokowie (dalej USC) stanowi komórkę organizacyjną Urzędu Gminy Srokowo. Funkcję kierownika USC pełni z mocy prawa Wójt Gminy Srokowo. Z ustaleń kontroli wynika, że w okresie objętym kontrolą zadania z zakresu rejestracji stanu cywilnego oraz zmiany imion i nazwisk realizowała Pani Marzena Gąsiorowska zatrudniona na stanowisku Kierownika USC (na stanowisku od 1 maja 2016 r.). Wymieniona osoba posiada odpowiednie wykształcenie i staż pracy w administracji publicznej określone w art. 8 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (dalej jako „p.a.s.c.”).

Ponadto ustalono, że Wójt Gminy Srokowo nie udzielił innym pracownikom urzędu upoważnienia na podstawie art. 10 ust. 2 p.a.s.c., w tym do wydawania odpisów aktów. W razie nieobecności Pani Marzeny Gąsiorowskiej, zadania dotyczące rejestracji stanu cywilnego wykonuje Pani Wójt Katarzyna Sadowska, która posiada kartę kryptograficzną umożliwiającą rejestrację zdarzeń w rejestrze stanu cywilnego.

Jednocześnie ustalono, że Wójt nie zatrudniał zastępcy kierownika USC, co skutkowało naruszeniem art. 6 ust. 4 p.a.s.c. (nieprawidłowość). Zgodnie z powołanym przepisem: „W okręgach liczących poniżej 50 000 mieszkańców wójt (burmistrz, prezydent miasta) zatrudnia zastępcę kierownika urzędu stanu cywilnego oraz może zatrudnić inną osobę na stanowisku kierownika urzędu stanu cywilnego”. Oznacza to, że w okręgu rejestracji stanu cywilnego obejmującym Gminę Srokowo, która liczy mniej niż 50 000 mieszkańców, obligatoryjne jest zatrudnienie zastępcy kierownika USC, natomiast zatrudnienie dodatkowo

Strona 2 z 9

innej osoby na stanowisku kierownika USC jest fakultatywne. Wójt Gminy Srokowo wyjaśnił, że na podstawie przytoczonych przepisów mógł zatrudnić inną osobę na stanowisku kierownika urzędu stanu cywilnego i dodał, że środki przekazane na zadania zlecone są niewystarczające na zatrudnienie zastępcy kierownika USC. W budżecie Gminy Srokowo na 2025 rok planuje jednak zatrudnienie na część etatu zastępcy kierownika USC. Z ustaleń kontroli wynika, że odpowiedzialność za niezatrudnienie zastępcy kierownika USC odpowiada przede wszystkim poprzednio urzędujący Wójt, który piastował stanowisko do 7 maja 2024 r.

Ustalono, że USC mieści się na parterze budynku Urzędu Gminy Srokowo. Składa się z dwóch pomieszczeń: pokoju pracy kierownika USC, w którym przyjmowani są interesanci, oraz sali ślubów. W sali ślubów na ścianie umieszczone jest godło z wizerunkiem orła białego w koronie. Wystrój sali umożliwia zawarcie związku małżeńskiego w formie uroczystej.

Księgi stanu cywilnego oraz akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego są przechowywane w pokoju pracy kierownika USC. W pomieszczeniu tym znajdują się urządzenia kontrolujące temperaturę i wilgotność powietrza oraz gaśnica. Ustalono, że w urzędzie nie ma wyodrębnionego pomieszczenia na archiwum USC, pomimo zalecenia wydanego w tym zakresie po ostatniej kontroli problemowej przeprowadzonej w 2014 r. Warunki lokalowe urzędu nie zmieniły się od daty ostatniej kontroli, dlatego też nadal brakuje wolnego pomieszczenia możliwego do adaptacji na potrzeby archiwum USC. Skutkuje to utrzymaniem stanu uchybienia.

Księgi stanu cywilnego oraz akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego przechowywane są w metalowych szafach zamykanych na klucz. Stan techniczny ksiąg jest dobry. Segregatory z aktami zbiorowymi nie są przepełnione, co umożliwia wpinanie wpływających dokumentów na bieżąco, bez groźby zniszczenia dokumentów. Dokumenty w aktach zbiorowych prowadzonych do aktów stanu cywilnego, które nie były gromadzone jako dokumenty elektroniczne zostały oznaczone numerem i datą sporządzenia aktu zgodnie z § 43 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1351). W pokoju pracy kierownika USC w metalowych szufladach zamykanych na klucz przechowywane są również blankiety dokumentów wydawanych na podstawie art. 44 ust. 1 i art. 83 ust. 1 p.a.s.c.

Z informacji przekazanych przez kierownika jednostki wynika, że dostęp do pomieszczeń USC nie jest rejestrowany, co jest niezgodne z wymogami określonymi w art. 43 ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 564 ze zm.).

II. Sporządzanie aktów stanu cywilnego.

W okresie objętym kontrolą w jednostce kontrolowanej sporządzono 28 aktów stanu cywilnego, w tym 24 akty w trybie zwykłym (6 aktów małżeństwa i 18 aktów zgonu) oraz 4 akty w trybie szczególnym (3 urodzenia i 1 zgon).

1. Urodzenia.

Badaniem objęto 3 akty urodzenia, które sporządzone zostały w trybie szczególnym. Akty urodzenia zostały wpisane do rejestru stanu cywilnego zgodnie z art. 104 p.a.s.c., na pisemny wniosek jednego z rodziców osób małoletnich, których dotyczyły zdarzenia podlegające transkrypcji. Do wniosków załączono oryginały dokumentów zagranicznych stanowiących podstawę transkrypcji (odpis wielojęzyczny lub oryginał aktu zagranicznego wraz z tłumaczeniem przez tłumacza przysięgłego) sporządzone przez urzędy stanu cywilnego w Niemczech, Francji oraz Czechach. Dokumenty te zostały włączone do akt zbiorowych. W aktach urodzenia zamieszczono adnotację o transkrypcji. Akty zostały uzupełnione na podstawie aktów urodzenia lub małżeństwa rodziców, dzięki czemu posiadają pełną moc dowodową. Wnioskodawcom wydano za pokwitowaniem odpisy zupełne aktów.

Jednocześnie stwierdzono, że przy transkrypcji aktu urodzenia nr 2808062/00/AU/2023/767139 na podstawie niemieckiego odpisu aktu urodzenia wydanego na druku wielojęzycznym do aktu wpisano miejsce zdarzenia „Trier” zamiast polskiej nazwy wynikającej z wykazu nazw geograficznych „Trewir” (nieprawidłowość). Zgodnie z art. 104 ust. 8 p.a.s.c. nazwę miejscowości położonej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej zamieszcza się w pisowni ustalonej przez Komisję Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Z dokumentu opracowanego przez Komisję pn. *Urzędowy wykaz nazw geograficznych świata*, red. M. Zych, wydanie II zaktualizowane, Warszawa 2019, s. 195, wynika, że dla niemieckiej miejscowości „Trier” istnieje polska nazwa „Trewir”. Natomiast ustalone przez komisję *Zasady stosowania nazw zagranicznych miejscowości w aktach stanu cywilnego*¹ (wersja druga z 29 czerwca 2016 r.) wskazują, że jeżeli dla danej miejscowości istnieje polska nazwa (tzw. egzonim standaryzowany), to należy podawać wyłącznie tę polską nazwę. Przyczyną nieprawidłowości był brak weryfikacji nazwy miejsca urodzenia w ww. wykazie. Kierownik USC zasugerował się paszportem dziecka, który został okazany do wglądu w dniu transkrypcji, gdzie nazwa urodzenia brzmiała „Trier”. Skutkiem nieprawidłowości jest sporządzenie aktu z naruszeniem art. 104 ust. 8 p.a.s.c. oraz konieczność sprostowania pisowni miejsca zdarzenia. Z wyjaśnień

---

¹ Dokument dostępny online pod adresem: <https://www.gov.pl/web/ksng/zasady-stosowania-nazw-zagranicznych-miejscowosci-w-aktach-stanu-cywilnego2>

Wójt Gminy Srokowo wynika, że podjęto już działania mające na celu sprostowanie niepoprawnie wpisanego miejsca urodzenia, a mianowicie 15 października 2024 r. zostało wysłane zawiadomienie do matki dziecka o zamiarze sprostowania nazwy miejscowości urodzenia dziecka z urzędu. Za stwierdzoną nieprawidłowość odpowiada Kierownik USC realizujący sprawę.

2. Małżeństwa.

Badaniem objęto 4 akty małżeństwa, w tym 3 zawarte przed kierownikiem urzędnikiem stanu cywilnego oraz 1 w obecności duchownego (ślub konkordatowy).

W przypadku małżeństw zawartych w formie cywilnej przed Kierownikiem USC w Srokowie akty małżeństwa sporządzono prawidłowo, na podstawie protokołu przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński w sposób określony w art. 1 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (dalej jako k.r.o.).

W przypadku małżeństwa zawartego w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 k.r.o. (forma wyznaniowa) ustalono, że zgodnie z p.a.s.c. podstawą sporządzenia aktu małżeństwa było zaświadczenie stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz zaświadczenia stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego. Dokumenty te zostały dostarczone przez duchownego do USC w terminie określonym w art. 8 § 3 k.r.o. Na zaświadczeniu widnieje data wpływu dokumentu do urzędu.

Po sporządzeniu aktów małżeństwa, zmiany stanu cywilnego zostały prawidłowo zarejestrowane w rejestrze PESEL. Po sporządzeniu aktu małżeństwa zgodnie art. 47 ust. 1 p.a.s.c. wydawano z urzędu odpis skrócony aktu za pokwitowaniem odbioru.

3. Zgony.

Badaniu kontrolnemu poddano 9 aktów zgonu, w tym 1 sporządzony w trybie szczególnym. Akty zgonu w trybie zwykłym sporządzone zostały prawidłowo, w terminie określonym w art. 92 ust. 1 p.a.s.c., na podstawie karty zgonu i protokołu zgłoszenia zgonu. Zgłoszenia zgonu dokonały osoby uprawnione do pochówku na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych. Po sporządzeniu aktów zgonu dane zostały prawidłowo zarejestrowane w rejestrze PESEL. Po sporządzeniu aktu zgonu zgodnie art. 47 ust. 1 p.a.s.c. wydawano z urzędu odpis skrócony aktu za pokwitowaniem odbioru.

Akt zgonu sporządzony w trybie art. 104 p.a.s.c. sporządzono na wniosek siostry osoby zmarłej. Podstawę rejestracji stanowił odpisu holenderskiego aktu zgonu wydany na druku

wielojęzycznym. Dokument został włączony do akt zbiorowych. W akcie zgonu zamieszczono adnotację o transkrypcji. Po dokonaniu transkrypcji kierownik USC wydał wnioskodawczyni odpis zupełny aktu.

III. Zmiany w aktach stanu cywilnego.

W okresie objętym kontrolą dokonano **16** czynności materialno-technicznych skutkujących zmianami w aktach stanu cywilnego. Badaniem objęto **8** wybranych spraw, w tym **4** sprawy dotyczące sprostowania aktu, **2** uzupełniania aktu oraz **2** unieważnienia aktu.

Z ustaleń kontroli wynika, że czynności co do zasady dokonano prawidłowo, z urzędu lub na wniosek podmiotu uprawnionego. Do aktów dołączono wzmianki o sprostowaniu, uzupełnieniu lub unieważnieniu aktu. W przypadku sprostowania lub uzupełnienia na wniosek, wnioskodawcy wydano za pokwitowaniem odpis zupełny aktu.

Jednakże w sprawie nr USC.5352.3.6.2023.MG dokonano uzupełnienia aktu zgonu na wniosek siostry osoby zmarłej. Wniosek o uzupełnienie został złożony wraz z wnioskiem o transkrypcję i nie zawierał uzasadnienia (wnioskodawczyni wskazała w odniesieniu do żądania transkrypcji zagranicznego dokumentu, że osoba zmarła była jej siostrą i ze względu na sprawy spadkowe potrzebuje transkrypcji). Zgodnie z art. 37 ust. 3 p.a.s.c. uzupełnienia aktu stanu cywilnego dokonuje się m.in. na wniosek osoby mającej w tym interes prawny. W tym przypadku interes prawny wnioskodawczyni nie został udokumentowany (nieprawidłowość). Wójt Gminy Srokowo wyjaśnił, że: „Wnioskodawczyni przed złożeniem wniosku o transkrypcję szczegółowo opowiedziała o tym, że ze względu na uporządkowanie spraw spadkowych zarówno po zmarłej siostrze, jak i zmarłym ojcu potrzebują z mamą do sądu aktu zgonu siostry. We wniosku zawarła jednak tylko lakoniczne wskazanie, że wniosek składa ze względu na sprawy spadkowe”. Należy wskazać, że wykazanie interesu prawnego powinno być elementem wniosku o uzupełnienie aktu, gdyż jest to okoliczność mająca istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Przyczyną nieprawidłowości jest błędną oceną sprawy pod kątem wymogów dotyczących jej udokumentowania, zaś skutkiem – brak właściwego udokumentowania interesu prawnego wnioskodawczyni.

Do aktów unieważnionych dodano wzmianki na podstawie 127a ustawy. Z aktów unieważnionych nie wydawano odpisów.

W okresie objętym kontrolą kierownik USC przyjął 3 oświadczenia, które dotyczyły uznania ojcostwa. Przyjęte oświadczenia w dwóch przypadkach dotyczyły uznania ojcostwa dziecka urodzonego (w jednym przypadku po sporządzeniu aktu urodzenia i w drugim przed

sporządzeniem aktu) oraz w jednej sprawie dziecka poczętego, ale nieurodzonego. Oświadczenia zostały przyjęte i udokumentowane w sposób prawidłowy, a protokoły przekazane za zwrotnym potwierdzeniem odbioru do właściwego urzędu w terminie określonym w art. 63 ust. 3 lub 5 p.a.s.c. W powyższych sprawach na pisemny wniosek ojca wydano zaświadczenie o uznaniu ojcostwa.

IV. Wydawanie dokumentów z rejestru stanu cywilnego oraz innych zaświadczeń określonych w p.a.s.c.

Weryfikacji poddano 20 ze 124 spraw wydania odpisu aktu stanu cywilnego na wniosek (16,12% ogółu spraw). Kontrola obejmowała sprawy zarejestrowane w 2023 i 2024 r. w teczce oznaczonej USC.5362.

Na podstawie badanej próby ustalono, że w powyższych sprawach wnioski złożyły osoby fizyczne uprawnione do otrzymania odpisu aktu lub podmioty, które wykazały interes prawny. W 19 sprawach wydanie odpisu nastąpiło za pobraniem opłaty skarbowej, a w jednym przypadku – nieodpłatnie.

Badaniu poddano także 2 sprawy wydania zaświadczenia o stanie cywilnym. Zaświadczenia wydano za potwierdzeniem odbioru. W tym zakresie również nie stwierdzono nieprawidłowości lub uchybień.

V. Przenoszenie aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego.

Badaniu kontrolnemu poddano 30 z 459 aktów przeniesionych z ksiąg do rejestru stanu cywilnego (6,53 % ogółu spraw).

Na podstawie badanej próby ustalono, że przeniesienie treści aktów z ksiąg do rejestru stanu cywilnego nastąpiło prawidłowo, w zakresie danych wymaganych obecnie obowiązującą ustawą, a w księgach wpisano wzmianki o przeniesieniu aktów do rejestru zawierające informacje o numerze aktu w rejestrze i dacie przeniesienia. Stwierdzono jednak, że:

1) Do aktu urodzenia nr 2808062/00/AU/1951/964832 kierownik USC przez niedopatrzenie nie przeniósł z aktu sporządzonego w księdze informacji zawartej w rubryce „uwagi” o sporządzeniu aktu na podstawie zezwolenia Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie. W trakcie kontroli ww. akt został unieważniony oraz dokonano ponownej, poprawnej migracji aktu z księgi do rejestru.

2) Do aktu urodzenia nr 2808062/00/AU/1955/686112 miejsce urodzenia ojca przeniesiono niezgodnie z zapisem w akcie sporządzonym w księdze, tj. „Ostróda” zamiast „Ostruda”.

W tym wypadku kierownik USC potraktował pisownię miejscowości jako błąd ortograficzny urzędnika sporządzającego ten akt w księdze i do aktu w rejestrze wpisał nazwę „Ostróda”.

3) W akcie nr 2808062/00/AU/1955/363107 w nazwie miejsca urodzenia matki osoby, której akt dotyczy wpisano „Sendeń Mały”, chociaż w akcie papierowym oznaczonym 23/1955/K widnieje zapis „Senden Mały”.

Stwierdzone błędy stanowiły nieprawidłowość skutkującą koniecznością unieważnienia aktów i ich ponownej prawidłowej migracji. Zgodnie z art. 124 ust. 2 p.a.s.c., przeniesienie aktu stanu cywilnego do rejestru polega na zamieszczeniu w rejestrze treści aktu z chwili jego sporządzenia w zakresie wymaganym w ustawie oraz wzmianek dodatkowych, przypisków i informacji zawartych w rubryce „uwagi”. Przeniesienie treści aktu z księgi do rejestru powinno być dokonane wiernie, zgodnie z zapisami w księdze. Dopiero po przeniesieniu aktu do rejestru można dokonywać w nim zmian, np. prostować niepoprawne dane. Po naniesieniu zmian a akcie należy dokonać aktualizacji danych zawartych w rejestrze PESEL. Za stwierdzone nieprawidłowości odpowiada Kierownik USC.

VI. Prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawie zmiany imienia i nazwiska.

W okresie objętym kontrolą nie prowadzono postępowań w tym zakresie.

Do ustaleń kontroli, przedstawionych kierownikowi jednostki kontrolowanej w projekcie wystąpienia pokontrolnego, nie wniesiono zastrzeżeń.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o:

1. Podjęcie stosownych działań w celu zatrudnienia pracownika na stanowisku zastępcy kierownika USC.
2. Wydzielenie, w miarę możliwości lokalowych urzędu, odrębnego pomieszczenia na potrzeby archiwum USC.
3. Każdorazowe wierne i rzetelne przenoszenie aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego.
4. Zamieszczanie w aktach stanu cywilnego nazw miejscowości położonych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w pisowni ustalonej przez Komisję Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

5. Dokumentowanie ustaleń dotyczących interesu prawnego wnioskodawcy w sprawach o sprostowanie lub uzupełnienie aktu stanu cywilnego dotyczącego innej osoby.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARIŃSKO-MAZURSKI
Radosław Król